

វចនានុវច្ឆាយចិនខ្មែរ
ទំនើប

现代

四角号码中柬大词典

សេចក្តីបញ្ជាក់

១- « វចនានុក្រមខ្មែរ » នេះមានពាក្យទាំងអស់ជាង ៧០០០០ ពាក្យ ដែល គេនិយមប្រើរាល់ថ្ងៃក្នុងភាសាខ្មែរ ។ ក្រៅពីនេះនៅមានពាក្យចិនខ្លះដែលបកប្រែទៅជា ពាក្យខ្មែរដែលមានលក្ខណៈជាឃ្លា ។ ហេតុដូច្នេះហើយ យើងសង្ឃឹមថា ពាក្យទាំង អស់នេះ ល្អបំផុតសម្រាប់ការបកប្រែអស់លោកជំនាញ ។

២- ក្នុងពាក្យដែលយើងបកប្រែនោះ យើងបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់លាស់នូវប្រភេទនៃពាក្យ នីមួយៗ ដើម្បីឱ្យអស់លោក-អ្នកដែលប្រើនោះងាយយល់ទៀតផង ។ ការបញ្ជាក់ប្រភេទ ពាក្យស្របតាម « វចនានុក្រម ខ្មែរ » ទាំងអស់ ។ រីឯពាក្យចិនខ្លះដែលបកប្រែ ទៅជាពាក្យខ្មែរដែលមានលក្ខណៈជាឃ្លាវិញ យើងក៏បានបញ្ជាក់នូវប្រភេទនៃពាក្យនោះ ដោយផ្អែកទៅតាមលក្ខណៈអក្សរចិនដែរ ។

៣- ដើម្បីកុំឱ្យពិបាកក្នុងការបោះពុម្ពនិងកុំឱ្យប្រើពាក្យដែលមានន័យដូចគ្នាច្រើនពេក យើង ដកយកតែពាក្យណាដែលគេនិយមប្រើ ដូចពាក្យ "កំឡោះនិងកម្លោះ" យើងត្រាន់តែ ប្រើពាក្យ "កម្លោះ" ប៉ុណ្ណោះ ។ បន្តមកទៀតដូចពាក្យ "សំបុត្រ" "ប័ណ្ណ" និង "បណ្ណ" ជាដើម យើងយកតែពាក្យ "សំបុត្រ" ដែលមានលក្ខណៈជាអក្សរខ្មែរ សុទ្ធសាធ ហើយងាយយល់ថែមទៀតផង ។

៤- ពាក្យចិននីមួយៗមានន័យច្រើនណាស់ ឆ្លងកាលយើងយកសញ្ញា " ឥ " ឬ " () " ធ្វើជាទំនាក់ទំនងសម្រាប់សំគាល់អត្ថបទរូបក៏មានដែរ ។

៥- ចំណែកការអានអក្សរចិនវិញ យើងត្រាន់តែដាក់អក្សរឡាតាំងនៅខាងស្តាំមេពាក្យ ដែលជាមូលសព្ទមកសំរាប់អាន ។ ពាក្យដែលជាសមាសសព្ទនោះមិនចាំបាច់ដាក់ អក្សរឡាតាំងថែមទៀតឡើយ ។ រីឯពាក្យណាដែលមានសំឡេងមានច្រើន យើងដាក់ អក្សរឡាតាំងសម្រាប់បញ្ចេញសំឡេងតែពីរ ឬបីដែលគេច្បាប់អានតែប៉ុណ្ណោះ ។

៦- នៅខាងក្រោយ « ធម្មនិច្ចាយ ចិន-ខ្មែរទំនើប » នេះមានចំព័រ " ការវែករក
អក្សរចិនតាមស្នាមគំនូស " សម្រាប់អ្នកណាដែលមិនទាន់ចេះវែករកអក្សរចិនតាមកូនបួន
ជ្រុង ។

៧- ពាក្យចិននីមួយៗ មានន័យច្រើនណាស់ ដូចពាក្យ " គូ " គេអាចប្រែទៅជាជ្រុង,
មុម, កោណ, ស្នែង, កៀន, កាក់ ។ ល។ ដូច្នេះយើងត្រូវតែសង្កេតមើលឱ្យច្បាស់លាស់
សិន មុននឹងប្តូរពាក្យទៅប្រើក្នុងការចាំបាច់ ។

៨- ដូចណាក- អ្នកបានជ្រាបស្រាប់ហើយថា ការរៀបអក្សរពុម្ពពិបាកផ្ទៀងផ្ទាត់ណាស់
ទុកជាយើងសក្តិប្រឹក្សាប្រៀងយ៉ាងណា ក៏នៅតែមានការភ្ញាក់ផ្អើល ។ ហេតុនេះសូមលោក
-អ្នកមេត្តាជួយកែតម្រូវឱ្យបានផង ។

៩- « ធម្មនិច្ចាយ ចិន-ខ្មែរទំនើប » ត្រូវបានរៀបចំបោះពុម្ពដោយវាយកុំព្យូទ័រជាថ្មីតាម
កូនបួនជ្រុងតាមបែបសម័យថ្មីទំនើប ។

១០- ពាក្យនីមួយៗនៅក្នុង « ធម្មនិច្ចាយ ចិន-ខ្មែរទំនើប » សុទ្ធតែមានសូរសំឡេងអាន
ងាយស្រួលឱ្យសិស្សរៀនអានដោយខ្លួនឯង ។

说明

- 1、本词典是根据商务印书馆出版的“四角号码新词典”的编制进行编译的。
- 2、本词典约收集常用汉字七万个,复词四万余条(相当于“四角号码新词典”的2倍),足够读者在实际翻译中使用。
- 3、本词典在译词前注明每一个词的词性(原则上是根据“高棉大词典”“ $\text{កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ}$ ”的词性注明,但词组则根据中文的词性注明);有时并在译词后用中文或柬文注明该词的词义范围及条词性属。
- 4、本词典为节省篇幅起见,译词如 ស្រូវ (高棉语系), បាលី (巴利语系), ប្រាសាទ (梵文语系)时;或有平写及送写两种形式,例: កំព្រះ (平写形式), ក្រិះ (送写形式)时,我们只采取其中的一种,或 ស្រូវ 或 ក្រិះ 。
- 5、汉语词汇一词多义或有转义时,我们则在译词后用“||”隔开或用“()”注明。例[角] ក្រណាត់ (棱角) || មុំ (角度) || រូបរាង (图形) || សត្វ (动物) || ទីកន្លែង (地方) || ប្រាក់ (币制); [通过] ក្រាស់ || អនុញ្ញាត (转义) 或 (ប្រញូត) 。
- 6、关于汉字简化问题,鉴于此间有繁体字。
- 7、关于汉语拼音问题,为了节省篇幅,我们只采取逐字注,而不是逐词注。一字多音时,则选通用的注。
- 8、译词大多数只采取固有词性,而尽量避免采用转化词性。如: [奋斗] 这个词只用 ក្រិតកម្លាំង (动词);而不用 ប្រការកម្លាំង (名词), 或

ព.) ដែលតស៊ូ (形容词) ; 而不用 ឧ.) សេចក្តីតស៊ូ (名词) គឺ.វិ.) យ៉ាងព្យាបា (副词) 。详见后面词性转化规律一章。

- 9、关于动词是“自动词”还是“他动词”，这一问题，为了节省篇幅及避免词性的注释过於繁杂起见，我们也不予以注明。其实，用在*វ*语前的他动词，绝大多数是含有词嵌 *ឬ, ឡ, ណ, ឧ, ម,* 或的复音词。
- 10、本词典后面附有 [笔画部首索引]，俾尚未懂得使用 [四角号码检字法] 的读者方便使用。
- 11、本词典 各个字都有拼音容易自学。

四角号码查字法

甲 笔形和代号

本查字法分笔形为十种,用0到9十个号码代表如下:

笔名	号码	笔形	字 例	说 明
复笔头	0	一	主 病 广 官	点和横相结合
单 笔	横 1	一	天 土	横
		ㄟ ㄠ ㄡ ㄢ	活 培 织 兄 风	挑、横上钩和斜右钩
	垂 2	丨	旧 山	竖
		ㄣ ㄤ ㄨ ㄩ	干 顺 力 则	撇和竖左钩
	点 3	丶	宝 社 军 外 去 亦	点
		ㄥ ㄨ ㄩ	造 瓜	捺
复 笔	叉 4	十	古 草	两笔交叉
		ㄗ ㄘ ㄙ ㄨ ㄩ	对 式 皮 猪	
	插 5	丰	膏 本	一笔纵穿两笔或两笔以上
		ㄗ ㄘ ㄙ ㄨ ㄩ	打 戈 史 察 申	
	方 6	口 口	另 扣 国 甲 由 曲	四角整齐的方形
		口 口	目 四	
	角 7	ㄥ ㄨ ㄩ	刀 写 亡 表	一笔向下或向有转折的角形
		ㄗ ㄘ ㄙ	阳 兵 雪	两笔笔头相接所形成的角形
	八 8	八 八	分 共	八字形
		ㄥ ㄨ ㄩ ㄗ ㄘ ㄙ	余 余 央 羊 午	八字形的变形
小 笔	小 9	小	尖 索	小字形
		ㄗ ㄘ ㄙ ㄨ ㄩ	快 木 景 当 兴 组	小字形的变形

三、附号

1. 为了区别四角同码字,再取靠近右下角(第四角)上方一个笔形作“附号”,若这一笔形已被右上角用过(如“决”“速”),则作0。

例: 芒⁰⁼⁴⁴⁷¹ 喜 目 工 元 石 百
出 欠 令 公 玉 瘠 西
固 亩 逢 难 单 子 都
豆 否 泰 决 速

2. 四角和“附号”相同的字,照各字所含横笔(一ノㄣ)数目,顺序排列。

例: 市⁰₂ (二横笔) 帝⁰₂ (三横笔)

丙 附则

- 一、笔形以《印刷通用汉字字形表》的规定为准。

例:	正	住 ⁰ 言 ⁰ 路 比 ¹ 反 ¹ 禺 ¹ 祚 ¹ 户 ¹ 卜 ¹
	误	住 ¹ 言 ⁰ 路 比 ¹ 反 ¹ 禺 ¹ 祚 ¹ 户 ¹ 卜 ¹
	正	斥 ⁰ 业 ⁰ 亦 ¹ 灰 ⁰ 免 ¹ 草 ¹ 执 ¹ 衣 ¹ 么 ¹
	误	斥 ¹ 业 ⁰ 亦 ¹ 灰 ¹ 免 ¹ 草 ¹ 执 ¹ 衣 ¹ 么 ¹

- 二、取笔形应注意的几点: 1. 角形尽数取复笔。

例:	正	庄 ⁰ 寸 ⁰ 扎 ¹ 厂 ¹ 养 ¹ 介 ¹ 气 ¹ 少 ¹
	误	庄 ¹ 寸 ¹ 扎 ¹ 厂 ¹ 养 ¹ 介 ¹ 气 ¹ 少 ¹

2. 点下带横折的,如“空户”等字的上角取点作3。

三、取角应注意的几点:

1. 角形有两单笔或一单笔一复笔的, 不论高低, 一律取最左或最右的笔形。

例: 症⁰ 非¹ 帚⁷ 白⁶ 物⁷ 句⁷ 州²
梁³ 治³ 巾⁰ 掉¹ 拍⁶ 鸣⁷ 郑⁷

2. 有两复笔可取的, 在上角取较高的复笔, 在下角取较低的复笔。

例: 功¹ 九⁰ 力⁰ 内⁰ 皮⁰ 他¹
成³ 军⁷

3. 当中起笔的撇, 下角有他笔的, 取他笔作下角。

例: 衣⁰ 左⁰ 奎⁰ 友⁰ 右⁰ 寿⁰
春⁰ 复⁰

但左边起笔的撇, 取撇笔作角。

例: 辟⁷ 尉¹ 倉⁰

四角号码查字法口诀

横一垂二三点捺

叉四插五方框六

七角八八九是小

点下有横变零头

附 录

(一) 汉语拼音方案

(1957年11月1日国务院全体会议第60次会议通过)

(1958年2月11日第一届全国人民代表大会第五次会议批准)

一 字母表

字母 名称	Aa	Bb	Cc	Dd	Ee	Ff	Gg
	Y	ㄅ ㄆ	ㄘ ㄙ	ㄉ ㄊ	ㄜ ㄝ	ㄝ ㄟ	ㄍ ㄎ
	Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm	Nn
	ㄏ ㄩ	ㄌ	ㄐ ㄑ	ㄎ ㄏ	ㄌ ㄎ	ㄇ ㄇ	ㄋ ㄋ
	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss	Tt	
	ㄛ	ㄆ ㄇ	ㄑ ㄒ	ㄖ ㄗ	ㄝ ㄞ	ㄊ ㄋ	
	Uu	Vv	Ww	Xx	Yy	Zz	
	ㄨ	ㄨ ㄨ	ㄨ ㄨ	ㄨ ㄨ	ㄨ ㄨ	ㄨ ㄨ	

v 只用来拼写外来语、少数民族语言和方言。

字母的手写体依照拉丁字母的一般书写习惯。

二 声母表

b	p	m	f	d	t	n	l
ㄅ ㄆ	ㄆ ㄇ	ㄇ ㄇ	ㄝ ㄟ	ㄉ ㄊ	ㄊ ㄋ	ㄋ ㄋ	ㄌ ㄌ
g	k	h		j	q	x	
ㄍ ㄎ	ㄎ ㄏ	ㄏ ㄏ		ㄐ ㄑ	ㄑ ㄒ	ㄒ ㄓ	
zh	ch	sh	r	z	c	s	
ㄓ ㄔ	ㄔ ㄕ	ㄕ ㄖ	ㄖ ㄗ	ㄗ ㄘ	ㄘ ㄙ	ㄙ ㄚ	

在给汉字注音的时候，为了使拼式简短，zh ch sh 可以省作 ㄓ ㄔ ㄕ。

三 韵母表

	i 衣	ü 乌	ü 迂
a 啊	ia 呀	ua 蛙	
o 喔		uo 窝	
e 鹅	ie 耶		üe 约
ai 哀		uai 歪	
ei 欸		uei 威	
ao 熬	iao 腰		
ou 欧	iou 忧		
an 安	ian 烟	uan 弯	üan 冤
en 恩	in 因	uen 温	ün 晕
ang 昂	iang 央	uang 汪	
eng 亨 亨的韵母	ing 英	ueng 翁	
ong (×Z) 轰的韵母	iong (üZ) 雍		

វិធីនៃការអក្សរចិនតាមក្បួនបួនជ្រុង

១. លំដាប់នៃក្បួនបួនជ្រុង- តួអក្សរចិនមានរូបរាងជាបួនជ្រុង ហើយមានលំដាប់លំដោយដូចតទៅនេះ ៖

ជ្រុងទី ១ ជ្រុងទី ២
ជ្រុងទី ៣ ជ្រុងទី ៤

២. របៀបកត់សំគាល់ស្នាមគំនូសនិងលេខចំណាំ- ស្នាមគំនូសដែលមានលេខចំណាំប្លែកពីគ្នានោះមាន ១០ យ៉ាង ដូចបានរាយខាងក្រោមនេះ ៖

ㄠ ㄡ ㄣ ㄤ ㄥ ㄦ ㄨ ㄩ
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

៣. លេខចំណាំទាំងអស់ដែលបានរាយខាងលើនេះ ត្រូវអនុលោមទៅតាមរាងគំនូសដែលមានជ្រុងទាំងបួននៃតួអក្សរ ។ ក្នុងអក្សរនីមួយៗ មានលេខចំណាំបួន គេបិយកតាមលំដាប់ជ្រុងនូវរាងគំនូសនៃជ្រុងទាំងបួន ។ ឧទាហរណ៍ ៖

颜⁰ = 0124 截⁴ = 4325 烙³ = 9786

៤. ស្នាមគំនូសនៃជ្រុងដែលមានលេខសូន្យជាគ្រឿងសំគាល់ មានរបៀបសម្រាប់កត់ចំណាំដូចតទៅ ៖

- ក- បើមានជ្រុងទី២, ទី៣, ទី៤ នៃតួអក្សរណាដែលសរសេរភ្ជាប់ៗ ជាមួយគ្នានោះ យើងត្រូវយកជ្រុងទី ១ មកដាក់លេខចំណាំ ជ្រុងផ្សេងៗ ឯទៀតត្រូវទុកជាលេខសូន្យ ។
- ខ- បើរាងគំនូសណាដែលសរសេរចំរុះជាមួយគ្នាឬក៏សរសេរតែម្តងត្រូវរាប់

បញ្ចូលក្នុងផ្នែកខាងក្រោម ។ ដូច្នេះយើងត្រូវយកតែស្នាមគំនូសជ្រុង
ខាងឆ្វេងមកដាក់លេខ ។ រីឯស្នាមគំនូសនៃជ្រុងខាងស្តាំ យើងត្រូវ
យកលេខសូន្យមកដាក់ ។ សូមមើលអក្សរខាងក្រោមនេះ ៖

‘半’ ‘大’ ‘木’ ‘乘’ ‘火’ ‘米’

៤. គេមិនត្រូវបិទស្នាមគំនូសនៃជ្រុង ទី៣, ទី៤ តួអក្សរណាដែលមានរូងរាងដូច
តួអក្សរ 口 囧 𠂇 𠂈 𠂉 𠂊 ដែលជាអក្សរមានជ្រុងស្រដៀងគ្នាមកដាក់លេខ
ចំណាំឡើយ គឺគេត្រូវបិទស្នាមគំនូសដែលនៅផ្នែកខាងក្នុងនៃតួអក្សរមកដាក់
លេខចំណាំ លើកលែងតែផ្នែកខាងក្រៅនៃតួអក្សរដែលមានជ្រុងប្លែកពីគ្នាទេ ។
ឧទាហរណ៍ ៖

囧-6021 田-6040 𠂇-3724 𠂈-7744 𠂉-7721

៦. គេបិទក្រវែងផ្នែកណាដែលមានស្នាមគំនូសចំរុះ ហើយបដិសេធចោលនូវផ្នែក
ណាដែលមានស្នាមគំនូសតែមួយ ។ ស្នាមគំនូសនៃជ្រុងនីមួយៗ មានរូងរាងពីរ
យ៉ាង គឺគេត្រូវតែមួយដងឬត្រូវពីរដងឬច្រើនដង គេត្រូវបិទក្រវែងផ្នែកដែលត្រូវ
ពីរដងឬត្រូវបិទផ្នែកដែលមានស្នាមគំនូសចំរុះមកដាក់លេខចំណាំ មិនត្រូវបិទ
យកមួយភាគក្នុងផ្នែកស្នាមគំនូសចំរុះនោះមកដាក់លេខចំណាំឡើយ ។
ឧទាហរណ៍ ៖

១. 𠂊 យកដាវលេខ ១ បដិសេធចោលលេខ 3
២. 𠂋 យកដាវលេខ 4 បដិសេធចោលលេខ 3
៣. 𠂌 យកដាវលេខ 3 បដិសេធចោលលេខ 2 ឬ 3
៤. 𠂍 យកដាវលេខ ១ បដិសេធចោលលេខ 3 ឬ 3

៧ ត្រូវកត់សំគាល់ថាមានអក្សរជាច្រើនដែលមានរាងដំនូសនៃជ្រុងមិនច្បាស់លាស់
 ទេ៖ ពិបាកដាក់លេខចំណាំផ្ទៃក្នុង តែយើងគ្រាន់តែបែងចែកដំនូសខាងស្តាំ
 បំផុតឬខាងឆ្វេងបំផុតមកធ្វើជាជ្រុងសម្រាប់ដាក់លេខចំណាំ ។ ជួនកាលយើងក៏
 អាចបែងចែកដំនូសខាងក្រោមបំផុត ឬខាងលើបំផុតមកធ្វើជាជ្រុងសម្រាប់ដាក់
 លេខចំណាំដែរ ។ ឧទាហរណ៍ ៖

以 乱 七 习 乙 几

半 大 木 来 火 米

产 户 亏 飞 弓 妙

张 鄂

ការប្រកបអក្សរចិនតាមក្បួនអក្សរឡាតាំង

汉语拼音方案

១. តារាងអក្សរ 字母表

A = អា B = ប៊ី C = ឆី D = តី E = អ៊ី F = ហ្វ
 G = កី H = ហ៊ី I = អ៊ី J = ចី K = គី L = ឡី
 M = ម៉េ N = ណី O = អូ P = ផេ Q = ឈី R = យី
 S = សី T = ទី U = យូ V = វេ W = វ៉ូ X = ស៊ី
 Y = អ៊ី Z = ចី

២. ព្យញ្ជនៈ 声母

b = ប៊ី p = ផេ m = ម៉េ f = ហ្វ
 d = តី t = ទី n = ណី l = ឡី
 g = កី k = គី h = ហ៊ី
 j = ចី q = ឈី x = ស៊ី
 zh = ជី ch = ឈី sh = សី r = យី
 z = ចី c = តី s = សី

ព្យញ្ជនៈខាងលើនេះ មានខ្លះបានប្រកបនឹងស្រៈ "i, u" ហើយកាស៊ីណា
 ព្យញ្ជនៈពួកនេះប្រកបនឹងស្រៈដទៃទៀត យើងត្រូវបដិសេធស្រៈ
 នេះចោល ។

៣. ស្រៈ 韵母

a = អា o = អូ e = អ៊ី េ = អេ i = អ៊ី u = យូ ü = (មានដូច "u"
 អក្សរឡាតាំងដែរ)

ai = អៃ	ei = អឺ	ao = អៅ	ou = អ៊ូ	an = អាន
en = អឺន	ang = អាង	eng = អឺង	ong = អុង	
ia = អ៊ា	ie = អឺយ	iao = អ៊ៅ	iou = អ៊៊ូ	
ian = អ៊ាន	in = អឺន	iang = អ៊ាង	ing = អឺង	iong = អ៊៊ុង
ua = អ៊ា	uo = អ៊ូ	uai = អ៊ៃ	uei = អ៊ឺ	uan = អ៊ាន
uen = អ៊ឺន	uang = អ៊ាង	ueng = អ៊ឺង		
üe = អ៊ឺយ	üan = អ៊៊ាន	ün = អ៊៊ុន		

៤-សព្ទសញ្ញា 声调符号

សម្រាប់សំគាល់សំឡេងឫនយ៉ាង ៖

- ១-សញ្ញា « ˊ » គឺសំឡេងទី១ ដែលមានសូរសំឡេងស្រាល
- ២-សញ្ញា « ˋ » គឺសំឡេងទី២ ដែលមានសូរសំឡេងស្រាលហើយស្រួច
- ៣-សញ្ញា « ˊˋ » គឺសំឡេងទី៣ ដែលមានសូរសំឡេងឆ្ងល់ហើយទាប
- ៤-សញ្ញា « ˊˊ » គឺសំឡេងទី៤ ដែលមានសូរសំឡេងឆ្ងល់ហើយខ្លាំង

៥-របៀបផ្សំប្រកបអក្សរ 拼音法

បើចង់ជ្រាបច្បាស់នូវរបៀបផ្សំប្រកបអក្សរចិននិងការប្រើប្រាស់នូវសព្ទសញ្ញា

សូមអានអក្សរដូចខាងក្រោមនេះ ៖

- 飞 (ហើរ) អានថា fēi គឺ ហ៊ + អឺ = ហ៊ឺ (ក្នុងអក្សរនេះមានសំឡេងទី១)
 来 (មក) អានថា lái គឺ ឡ + អៃ = ឡៃ (ក្នុងអក្សរនេះមានសំឡេងទី២)
 草 (ស្មៅ) អានថា cǎo គឺ ច + អៅ = ចៅ (ក្នុងអក្សរនេះមានសំឡេងទី៣)
 饭 (បាយ) អានថា fàn គឺ ហ៊ + អាន = ហ៊ាន (ក្នុងអក្សរនេះមានសំឡេងទី៤)